

بنام خدا

« فرم طرح درس »

دانشکده: هنر و معماری رشته: شهرسازی **گرایش:** برنامه ریزی منطقه ای **مقطع:** کارشناسی ارشد
نام درس: کارگاه برنامه ریزی منطقه ای **تعداد واحد نظری:** ۰ **تعداد واحد عملی:** ۳ **عنوان درس پیشنهادی:** - نام مدرس: رویا اطمینانی
قصرالدشتی تمام وقت ■ **نیمه وقت** □ **مدعو** □ **محل برگزاری:** کلاس □ **آزمایشگاه** ■

هدف کلی درس:

هدف از این درس، آشنایی دانشجویان با مراحل تهیه و تدوین طرح توسعه منطقه ای در قالب یک برنامه کارگاهی می باشد. در کارگاه برنامه ریز منطقه ای، دانشجویان با یکی از طرح های توسعه منطقه ای رایج آشنا خواهند شد. طرح انتخابی، غالباً طرح توسعه و عمران (جامع) ناحیه می باشد، طرحی که با شناخت چگونگی استقرار عوامل زیستی (انسان- فضا- فعالیت) و با توجه به گرایشها، روند رشد و توسعه، اولویت و امکانات و محدودیت ها، نسبت به تدوین سیاست ها و ارائه راهبردها اقدام می نماید. این طرح به هدایت و کنترل توسعه و استقرار مطلوب مراکز فعالیت (مسکونی و غیر مسکونی)، مناطق حفاظتی و همچنین توزیع متناسب خدمات برای ساکنان شهرها و روستاها خواهد پرداخت. بنابراین، این کارگاه شامل ۲ مرحله اساسی می باشد: مرحله اول به شناخت و بررسی ابعاد مختلف یک منطقه اعم از شناخت منابع و محیط جغرافیایی- زیست محیطی، جامعه، جمعیت و اقتصاد منطقه، و نحوه استقرار مراکز جمعیتی و سطح بندی خدمات می پردازد (بازنگری کارگاه برنامه ریزی منطقه ای ۱). در مرحله دوم، ابتدا با استفاده از تکنیک ها و روش های برنامه ریزی منطقه ای به تحلیل امکانات و محدودیت ها در هر یک از بخش های مرحله اول پرداخته خواهد شد. سپس با توجه به نتایج حاصل از تحلیل های آماری، به ارائه الگوی توسعه، برنامه ها، طرح ها و پروژه های مربوط به هر بخش پرداخته خواهد شد.

در این کارگاه ابتدا گروه های تحقیق تشکیل شده و هر گروه یک شهرستان را انتخاب می نمایند و سپس به برداشت اطلاعات وضع موجود و انعکاس آنها توسط ابزارهای مختلف (گزارش، نقشه، نمودار و ...) می پردازند. در مرحله دوم با استفاده از تجزیه و تحلیل اطلاعات جمع آوری شده، به شناخت محدودیت ها و امکانات محدوده مطالعاتی پرداخته می شود. در بخش نهایی بر پایه تجزیه و تحلیل محدودیت ها و امکانات محدوده مطالعاتی، برنامه های پیشنهادی نهایی در قالب چندین آترناتیو توسط گروه ارائه و در جلسه دفاع می گردد. دانشجویان موظفند گزارش طرح خود را همراه با نقشه ها در سه مرحله ارائه نموده و در جلسه نهایی از طرح توجیهی خود دفاع نمایند. علوه براین، در هر جلسه درسی مراحل پروژه توسط استاد با گروه های مختلف کرکسیون خواهد شد.

رئوس مطالب	
هفته اول	شناخت منطقه و حوزه نفوذ مورد مطالعه و منطقه پیرامونی محدوده مطالعاتی، تعیین حوزه نفوذ منطقه با استفاده از انواع روش های تعیین حوزه نفوذ منطقه (جاذبه و تحلیل جریانها)
هفته دوم	بررسی جمعیت و جمعیت منطقه، شناخت جامعه شهری و جامعه روستایی در سطح شهرستان، وجه تسمیه، بررسی اجمالی تاریخی جوامع مذکور
هفته سوم	روند تحولات جمعیتی و آینده نگری، استفاده از تکنیک های پیش بینی جمعیت بمنظور شناخت تحولات جمعیتی در افق طرح
هفته چهارم	بعد خانوار، ساخت نسبی و جنسی، سواد و وضع فعالیت، مهاجرت فرستی و مهاجر پذیری شهرها، بررسی تعداد جمعیت در مقاطع سرشماری و روند نرخ رشد جمعیت، بررسی تعداد جمعیت حاضر و هرم سنی جمعیت، بررسی ویژگی های جمعیتی (سواد، جنس، سن، ازدواج و ...)

بررسی توزیع جمعیتی و وضعیت سلسله مراتب سکونتگاهی با استفاده از تکنیک های مختلف (ضریب همبستگی جینی، روش رتبه اندازه زیپف)	هفته پنجم
مطالعات اقتصادی شامل: بررسی ساخت اقتصادی شهرستان از طریق بررسی اقتصاد و جمعیت (کشاورزی، صنعت و خدمات)، بررسی تعداد کارگاهها و فعالیتهای مختلف اقتصادی، بررسی تعداد مشاغل، بررسی تعداد هر یک از مشاغل، بررسی قیمت اراضی داخلی و حاشیه ای شهر، بررسی شبکه راهها و نقش اقتصادی حمل و نقل	هفته ششم
ارائه تحلیل های اقتصادی منطقه بمنظور شناخت محدودیت ها و امکانات منطقه (تحلیل منحنی ایزارد، تحلیل LQ بمنظور شناخت فعالیت های پایه در سطح منطقه)	هفته هفتم
مطالعات کالبدی شامل: بررسی سازمان فضایی منطقه، بررسی انواع کاربری ها در شهرستان، پهنه های مختلف فعالیتی	هفته هشتم
شناخت و بررسی تاسیسات و تجهیزات زیربنایی و خدمات روبنایی در سطح منطقه، شناخت ساختار حمل و نقل منطقه ای	هفته نهم
ارائه نتایج حاصل از شناخت و تحلیل منطقه توسط هر گروه	هفته دهم
ارائه نتیجه گیری از تحلیل های صورت گرفته، ارائه محدودیت ها، امکانات و مزیت های رقابتی منطقه	هفته یازدهم
تدوین چشم انداز منطقه در افق طرح، ارائه اهداف کلی اهداف مشخص طرح توسعه منطقه	هفته دوازدهم
ارائه جداول سوات در محورهای مختلف جغرافیایی، زیست محیطی، اجتماعی و اقتصادی، کالبدی و فضایی	هفته سیزدهم
ارائه استراتژی های در قالب محورهای بررسی شده در مراحل قبل، ارائه طرح ها و برنامه های توسعه آتی منطقه	هفته چهاردهم
کرکسیون مراحل مختلف پروژه	هفته پانزدهم
ارائه مراحل دوم وسوم پروژه (گزارش، نقشه و نمودار) و دفاع از طرح نهایی	هفته شانزدهم

توجه: در صورت تغییر مباحث و نحوه تدریس درس در هر نیمسال لازم است فرم مربوطه مجددا توسط استاد محترم تکمیل و جهت به روز رسانی در اختیار آموزش دانشکده و سایت واحد قرار گیرد.

نحوه ارزشیابی فعالیت دانشجوی در طی دوره:

فعالیت ها	درصد از کل نمره
پروژه عملی (قسمت اول)	٪۴۰
پروژه عملی (قسمت دوم)	٪۶۰

منابع مطالعاتی:

- ۱- تندیس، م. و رضایی، م. (۱۳۹۲) برنامه ریزی راهبردی حمل و نقل پایدار شهری در کلانشهرهای ایران، مطالعه موردی: شهر مشهد، مهندسی حمل و نقل، سال پنجم، شماره اول
- ۲- حسینی، ع.، پوراحمد، ا.، حاتمی نژاد، ح. و رضایی نیا، ح. (۱۳۹۲)، راهبردهای ساماندهی بافت فرسوده قیطریه با استفاده از روش QSPMT، باغ منظر، شماره ۲۴، ۷۹-۹۰
- ۳- رضویان، محمد تقی، (۱۳۸۱)، برنامه ریزی کاربری اراضی شهری، انتشارات منشی
- ۴- زیاری، کرامت، (۱۳۸۱)، برنامه ریزی کاربری اراضی شهری، یزد، دانشگاه یزد
- ۵- زیاری، کرامت، (۱۳۸۷)، اصول و روشهای برنامه ریزی منطقه ای، یزد، دانشگاه یزد
- ۶- شیعه، اسماعیل (۱۳۸۹)، مقدمه ای بر مبانی برنامه ریزی شهری، چاپ بیست و هشتم، تهران، دانشگاه علم و صنعت
- ۷- شیعه، اسماعیل (۱۳۸۹)، کارگاه برنامه ریزی شهری، چاپ پنجم، تهران، دانشگاه علم و صنعت
- ۸- شیعه، اسماعیل (۱۳۹۰)، با شهر ومنطقه در ایران، تهران، دانشگاه علم و صنعت
- ۹- هادیانی، ز.، احدنژاد، م.، کاظمی زاد، ش. و قنبری، ح. (۱۳۹۱)، برنامه ریزی راهبردی توسعه گردشگری بر اساس تحلیل SWOT (مطالعه موردی: شهر شیراز)، جغرافیا و برنامه ریزی محیطی، سال ۲۳، شماره ۳